

Olše zelená, křestice zelená

Alnus alnobetula (Ehrh.) Pouzar

Stupeň ohrožení: C2

syn.: *Alnus viridis* (Chaix in Vill.) DC., *Alnaster viridis* (Chaix) Spach in Ann., *Duschekia alnobetula* (Ehrh.) Pouzar, *Duschekia viridis* (Chaix in Vill.) Opiz - olšička zelená

POPIS

Olše zelená je košatý keř dosahující až 3 m výšky s obloukovitými, na konci vystoupavými větvemi. Na rozdíl od stromovitých olší má pupeny přisedlé, kryté 3-6 šupinami, přezimují pouze samčí jehnědy, samičí jehnědy vyrůstají na postranních větvičkách až s rašením listů (přezimují v pupenech) dozrávají v dlouze stopkaté, tenké dřevnaté šištice, měkčí a světlejší než šištice ostatních našich olší. Od bříz se olše zelená liší například nerozpadavými šišticemi. Kvete záhy a bohatě plodí každoročně. Tmavozelené listy se na podzim při opadu nebarví.

EKOLOGICKÉ NÁROKY

Olše zelená je světlomilná dřevina; snáší však i slabý zástín. Dává přednost vlhkým podkladům a vysokým srážkám. Roste na velmi různých horninách, zejména na kyselých, nikoliv na vápencích. Snese extrémní klimatické podmínky, mrazové kotliny a jiné surové polohy. S oblibou tvoří semknuté, neproniknutelné houštiny nad hranicí lesa podobně jako kleč.

I když se olše zelená vyskytuje převážně v edafických kategoriích kyselých, oglejených a obohacených humusem, byl zaznamenán i v edafické kategorii živné, ojedinělé záznamy pocházejí z edafické kategorie extrémní. Je to dřevina přizpůsobená chladnému klimatu s krutými zimami a krátkou vegetační dobou, vyhledává severní expozice, přesto se v ČR nachází zejména v rozpětí nadmořských výšek 220 (Bohdaneč, druhotný výskyt) až 800 m n. m. a jen ojediněle vystupuje výše, až do 1400 m n. m. (1380 m n. m., Hrubý Jeseník, druhotný výskyt). Těžiště výskytu tak leží ve 4.-6. lesním vegetačním stupni, na vlhkostně příznivých stanovištích sestupuje až do 2. lesního vegetačního stupně, jen ojediněle byla zaznamenána i v 8. lesním vegetačním stupni.

Olše zelená se v ČR vyskytuje pouze v úzkém spektru rostlinných společenstev, její výskyt se omezuje zejména na třídu *Betulo carpaticae-Alnetea viridis*, kde byla zaznamenána asi ve 40 % zápisů, a dále *Vaccinio-Piceetea*, kde se vyskytuje v téměř 47 % zápisů. Méně než 7 % zápisů pochází ze třídy *Alnetea glutinosae* a ve třídách *Juncetea trifidi* a *Rhamno-Prunetea* jde již jen o jednotlivý výskyt.

ROZŠÍŘENÍ

Olše zelená má diskontinuální euroasijský areál, severská, sibiřská část zabírá nížiny tundry a lesotundry na severu Eurasie, středoevropská, horská část areálu je tvořena řadou oddělených areálů v Alpách, Poloninských Karpatech a vzácně také v Dinárském pohoří. Kromě toho se řídce vyskytuje i v nižších polohách. U nás roste olše zelená přirozeně snad jen v jižních Čechách, v části Šumavy a Novohradských hor (mezi Kaplicemi a N. Hradý), známá je též z lokalit v Jihlavských vrších (u Počátek a u Větrného Jeníkova). Byla však často vysazována jako dřevina meliorační, a také jako součást protierozních výsadeb, takže původní rozšíření nelze s jistotou určit.

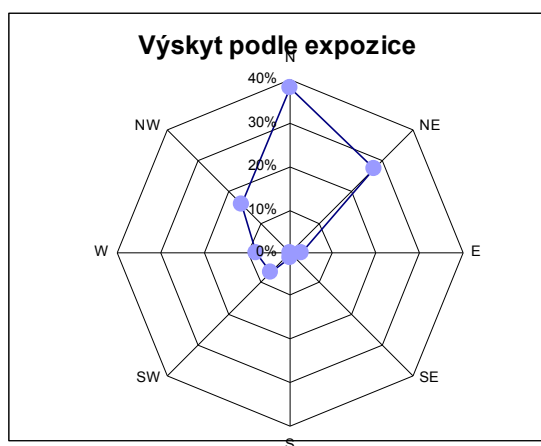
PŘÍČINY OHROŽENÍ

Olše zelená je mezi ohrožené druhy zařazena z důvodu omezeného výskytu na území ČR a ohrožení lokalit, na nichž zde přirozeně roste. Na lokalitách v ČR, kde byla vysazena (protierozní výsadby: Vřesová Studánka, Malý Kotel a Hučivá Desná v Jeseníku, Moravskoslezské Beskydy, Velké Dářko na Českomoravské vysočině i jinde) roste bez problémů, pomístně se i šíří či dokonce expanduje.

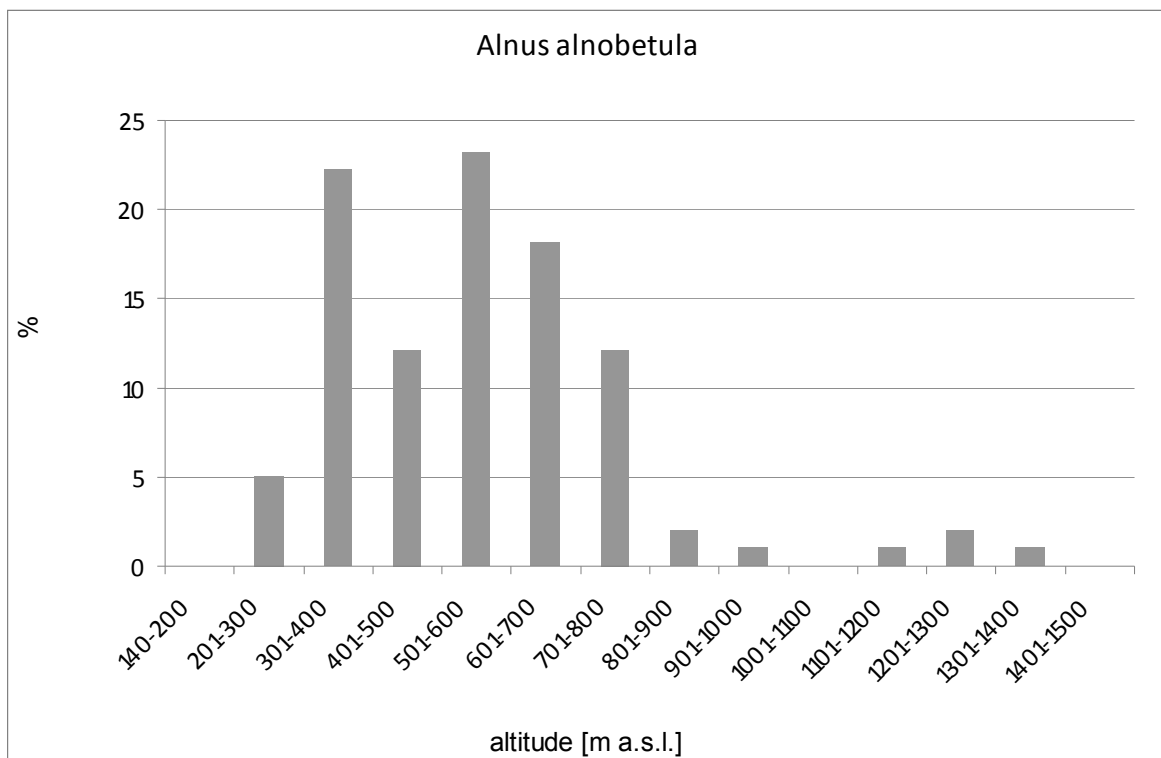
SEZNAM LITERATURY

POUZAR Z., 1982. *Otázka správného jména pro olši zelenou*. Čas. Nár. Muz., ser. Natur., 151: 20

KOVANDA, M., 1990. *Duschekia alnobetula (Ehrh.) Pouzar - křestice zelená, olše zelená*. In: Květena ČR, 2 díl, HEJNÝ S., SLAVÍK B. (eds.). Academia, Praha, str. 50-51

Výskyt podle nadmořské výšky

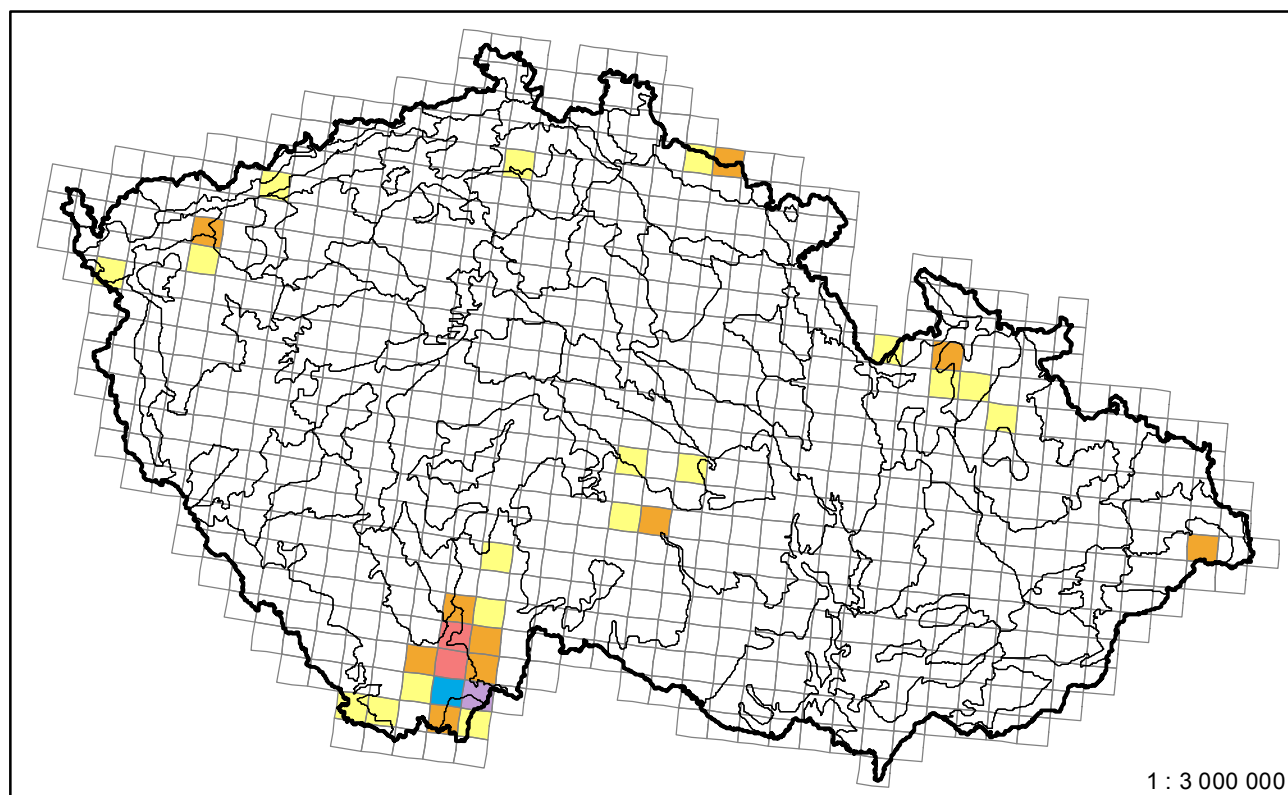

Výskyt podle SLT

[illegible]

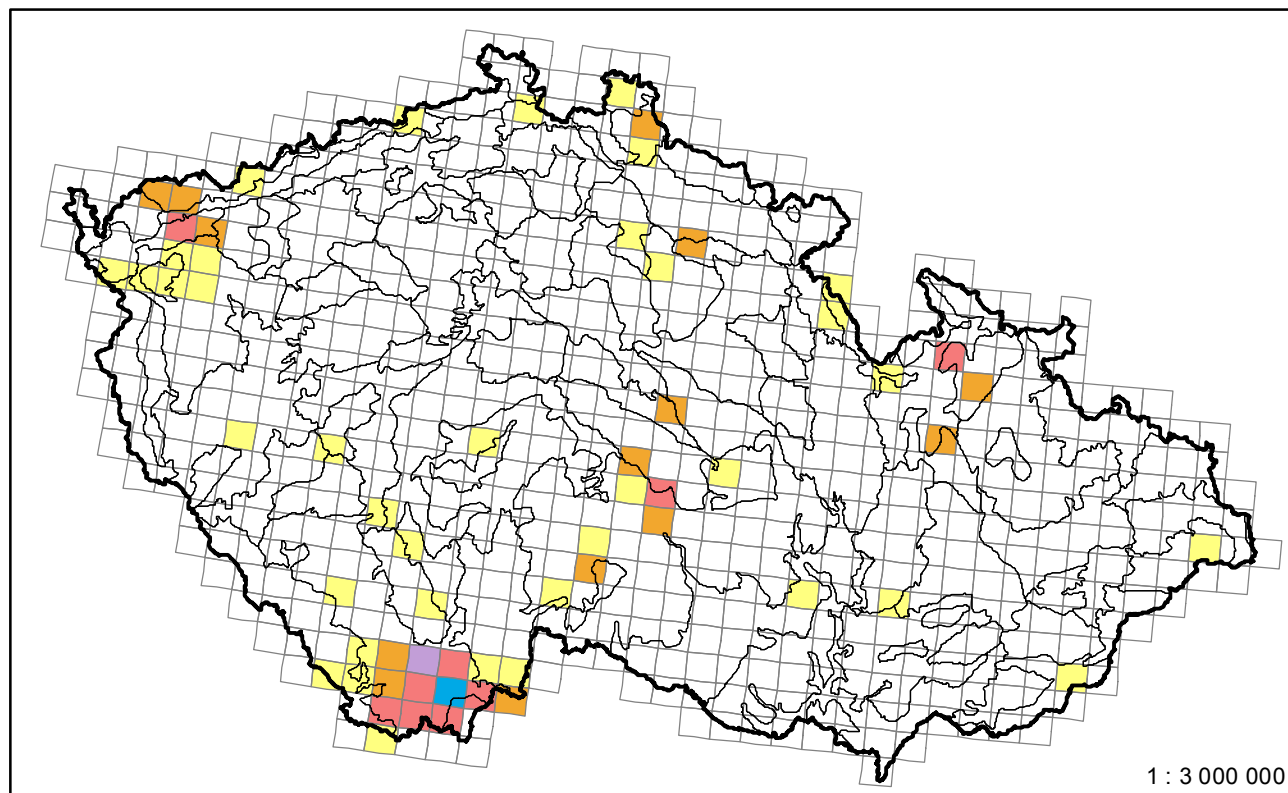

Výskyt do roku 2000

počet lokalit 1 2 - 5 6 - 9 18 36

Výskyt po roce 2001

počet lokalit 1 2 - 3 4 - 7 12 23